№ 153 ՈՒՐԲԱԹ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 9 1907 ՈՒՐԲԱԹ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 9 № 153

ԵՐԵՍՈՒՆՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԵՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրութեան մէջ.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція „Мшакъ“ Базарная ул. д. Тамамшева № 16.
Կամ Tiflis, Rédaction „Mschak“.
Տէլէֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և ազգ օրերից).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ.
Տէլէֆօն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ԲԱՑՎԱԾ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄՇԱԿ

ԼՐԱԳԻՐԸ ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 1-Ից ՄԻՆՉԵՒ ՏԱՐՎԱՑ ՎԵՐՋԸ ԱՐԺԷ

ԵՐԿՈՒ ռուբլի

Մի տարվայ համար 1 ռուբլի

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ

Շաբաթ, նոյեմբերի 10-ին, պ. պ. անդամների, կանդիդատների, նրանց ընտանիքների և հիւրերի համար հայ դերասանական ընկերակցութիւնը կը ներկայացնէ Գ. Սունդուկեանցի

„ՊԷՊՕ“

Հոկտեմբերի 30-ի համար վերցված տոմսակները իրանց ոյժը պահպանում են նոյեմբերի 10-ի համար։

(ու. շ.) ա. 1—2

ԲԺԻՇԿ

Ի. Ե. ԳՕԿԻԵԼՕՎ

Ընդունում է յատուկ վեներական, միզանցքասեռական, սիֆիլիս, կաղուէ և սեռական թուլութիւն ունեցող հիւանդներին, 9—12 ժ. առաւ. և 5—7½ ժ. երեկ., Զղջային թուլութեան բժշկելը էլեկտրականութեամբ և ջրաբուժութեամբ։ Михайловская, № 113, Վեսցելի հիւրանոցի մօտ, տէլէֆօն № 242

(ու. կ. ե.) առ. 1—3

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կանօնաւոր շաւղի վրա. Վերջին տեղեկութիւններ. Կաթողիկոսի մահվան առիթով. ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ.—Օգնեցէք նորադուզցիներին. Կովկասագիտական կուրսերից. Մարգարիտներ. Արեւելեանի յօբելեանը. Թատրօն և երաշխաւորութիւն. Գեղարունստի աշխարհից. Տեղեկութիւններ գաւառից. Առանց բռնութեան. Ներքին լուրեր. Ոստիկանական տեղեկութիւններ. Նամակներ խմբագրութեան. ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. —ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. — ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ.—Սլացիկ նօթեր։

ԿԱՆՕՆԱՒՈՐ ՇԱՒՂԻ ՎՐԱ

Կաթողիկոսական ընտրութիւնները սկսել են յուզել մտքերը, և մենք նկատում ենք իրարանցում թէ աշխարհականների և թէ մանաւանդ հոգևորականների շրջաններում։

Ընտրութիւնների վրա էապէս կարող են ազդել շատ պայմաններ, պատահական հանգամանքներ, անապատելի դէպքեր։

Օրինակ, եթէ թիւրքահայերը չը կարողանան մեծ մասնակցութիւն ունենալ ընտրութիւնների գործում, այն ժամանակ մի անգամից կորչում են բազմաթիւ ձայներ, և վճռական դերը անցնում է ռուսահայերին։ Նոյնպէս եթէ հոգևորական ներկայացուցիչները էջմիածնում համախմբվելով որոշ թեկնածուի անուան շուրջ՝ առաջ տանեն նրա թեկնածութիւնը, կարող են զգալի ոյժ տալ նրա աջողութեանը։

Մենք ոչինչ չունենք ասելու մարդկանց դէմ, երբ նրանք եռանդուն կերպով առաջ են տանում իրանց ցանկացած անձի թեկնածութիւնը, խօսում են և քարոզում նրա մասին, համոզում են ընտրողներին քուէ տալու սրան կամ նրան, զգուշացնում են ընտրողներին սխալ քայլերից, բայց անհրաժեշտ ենք համարում յայտնել, որ քարոզը, համոզումը և առհասարակ ագիտացիան պէտք է տանել ազնիւ ճանապարհով, չը դիմելով կասկածելի և ծուռ ճանապարհների։

Ընտրական պայքարը, թեկնածուների համար արած ջանքերը կարող են կրթական դեր կատարել հասարակութեան մէջ, երբ նրանք առաջ են մղվում մաքուր միջոցներով և բարեխիղճ կերպով։ Եւ ընդհակառակը՝ նրանք մտցնում են անբարոյականութիւն հասարակութեան մէջ, երբ ընտրութեան համար ներելի են ճանաչվում բոլոր միջոցները առանց խորութեան։

Մեզ լուրեր են հասնում, որ էջմիածնի մթնոլորտում արդէն շարժվել են կրքերը, և սկսում են գործել բազմատեսակ և խորամանկահիւս դաւերը մէկը միսի դէմ։ Այնտեղ խօսվում է կաթողիկոսական այնպիսի թեկնածուների մասին, որոնց յիշատակութիւնը միայն ժպիտ ու զարմանք կարող է պատճառել ամենին։ Եւ մարդիկ հաշիւներ են անում աջողութեան յոյսերով։

Մենք կողմնակի, մասնաւոր ոչ մի դիտում չենք ունեցել երբէք ոչ մի տեղ, նոյնպէս և այժմ չունենք էջմիածնում։ Մենք ազատ ու անկախ կը լինենք մեր քննադատութիւնների ու խորհրդածութիւնների ժամանակ, կանգնած լինելով ժողովրդային-հանրային շահերի տեսակէտի վրա։

Ցեղակալը, սինօդը և էջմիածնականները պէտք է աշխատեն յետ մղել մասնաւոր ինտրիգների թելադրութիւնները և ընտրութիւնների գործը դնեն կանօնաւոր շաւղի վրա, պահպանելով բարեկարգութեան պահանջները։ Ամեն ջանք պէտք է գործ դնել, որ ընտրութիւնները լինեն ճնշումներից և մասնաւոր դաւերից զուրկ։

Մենք մեր պարտքը կը համարենք մերկացնել և հարուածել ամեն մի զանցառութիւն և գեղծում, որոնք հանդէս կը գան վատնգելու և կեղծելու ժողովրդական քուէն։

Ա. Քալանթար

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—

Պետական Դումայում «Մշակի» խմբագրութիւնը ունի յատուկ տեղ թղթակցի համար։ Մեր թղթակից Արսէն Քալանթար կը հաղորդէ տեղեկութիւններ Դումայի պարապմունքների մասին։

—

«Թայմզի» սեփական թղթակիցը նոյեմբերի 7-ին հեռագրում է Թէհրանից. «Դրութիւնն այստեղ լուրջ է։ Մեղադրում են շահին, թէ նա մասնակից է անկարգութիւնների մէջ, և ժողովուրդը խօսում է նրա գահընկէցութեան մասին, բայց վախում է ռուսական միջամտութիւնից։ Կղերականները մէջլիսի կողմն են պահում։ Պարլամենտն այսօր որոշեց ազգային կամաւորներ զինուորագրել։ Կոզակներն ամբողջովին շահին կուսակից են։ Զիրագ և Աստրաբադ հանդիստ են»։

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՄԱՀՎԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

—

Խարբէնից նոյեմբերի 7-ին մեզ հեռագրում են.

Երեքշաբթի, նոյեմբերի 6-ին, ս. Սոֆիայի մայր տաճարում հանդիսաւոր հոգեհանգիստ կատարվեց հանգուցեալ Հայրիկի յիշատակին։ Ներկայ էին ամբողջ հայ գաղութը, բարձր իշխանութեան, վրաց, օս և թուրք գաղութների ներկայացուցիչները։ Բերդապահ զօրքի հրամանատարի կարգադրութեամբ խանութները փակ էին. հայ ծառայողները ազատ էին իրանց պարապմունքներից։ Ռուս քահանայ Կօլօբովի խորապէս զգացված ճառից ամենքը սկսեցին արտասուել։

Կարախանեան

—

Վ.-Աղդան, 5 նոյեմբերի

Վերին-Աղդան (Զազախի գաւառ) գիւղի միդասեան երկու դպրոցի հոգաբարձութիւնը, ուսուցիչը և կրօնուսոյցը յայտնում են իրանց խորին վիշտն ու կսկիծը ամենայն հայոց կաթողիկոսի՝ հայոց Հայրիկի մահվան առիթով։

Հոգաբարձուներ՝
Գէորգ Գէորգեան, Ա. Մելիքսեդէկեան, Թաչատուր Մխիթարեան
Ուսուցիչ՝ Արշակ Մելիքսեդէկեան
Կրօնուսոյց՝
Մեսրոպ քահ. Տէր-Յարութիւնեան

—

Ստավրոպոլ, 8 նոյեմ. 1 ժ. 50 կ.

Իմ կեանքի կրիտիկական հանգամանքներում հրճվում էի արի հովուապետի հովանաւորութեամբ։ Վիշտ յայտնելով նրա մահվան առիթով՝ խոնարհվում եմ պաշտելի և սիրելի Հայրիկի թարմ գերեզմանի առաջ։

Ներսէս քահ. Հերթեցեան

—

Երևան, 6 նոյեմբերի

Այսօր կատարվում է էջմիածնում ազգիս վեհ. Հայրիկի թաղումը։ Երևանի բոլոր դպրոցներից ու ուղղավայի կողմից ներկայացուցիչներ գնացին թաղմանը ներկայ լինելու։ Փոխանորդը նշանակել էր հոգեհանգիստ տեղիս ս. Լուսաւորիչ եկեղեցում. միևնոյն ժամանակ պաշտօնապէս յայտարարել էր բոլոր քաղաքացիներին այդ առիթով. իր տեղը թողնելով կօնսիստօրիայի նախանդամ Հմայեակ վարդապետին, ինքը գնացել էր էջմիածին ներկայ լինելու թաղմանը։

Առաւօտվանից բոլոր խանութները փակ էին, իսկ երկսեռ բազմութիւնը լցվել էր վերոյիշեալ եկեղեցին կատարելու իր վերջին պարտականութիւնը դէպի մեծ մարդը։ Ներկայ էին պատարագին համբարներն իրանց դրօշակներով, իգական գիմնազիայի հայ աշակերտուհիներն իրանց տեսչուհու հետ, տեղիս Պուշկինեան դպրոցի հայ, ռուս և թուրք աշակերտներն իրանց հայ, ռուս և թուրք ուսուցիչների հետ, տղայոց գիմնազիայի ուսուցիչները, քաղաքային դպրոցի աշակերտուհիներն իրանց ուսուցչուհիների՝ օր. Լիզա Գալուստեանի և օր. Բալասան Տէր-Մարտիրոսեանի հետ, ժողովրդական դպրոցների տեսուչ պ. Ֆ. Սմիրնովը և շատ ընտիր հասարակութիւն։

Պատարագիչն էր Մատթէոս քահ. Տէր-Մատթէոսեանցը, որը «Հայր-մեր»-ից առաջ պատմեց հանգուցեալ կաթողիկոսի կենսագրութիւնը, շեշտեց թէ ինչեր կատարեց նա իր երիտասարդութեան օրերում Տաճկաստանում, նրա գրական գործունէութիւնը, նրա ժողովրդական ոգին և այլն։ Հանդիսաւոր պատարագից յետոյ հոգևորական դասը, գլուխ ունենալով կօնսիստօրիայի նախանդամ Հմայեակ վարդապետ Տէր-Բարսեղեանցին, շրջապատեց դիասեղանը և կատարեց հոգեհանգիստ։

Այսօր Երևանում կառք չէր ճարվում. համարեա բոլորը գնացել էին էջմիածին։ Երևանից էջմիածին գնալ-գալու համար կառքերի գինը բարձրացել էր 10—15 ռուբլու, և մինչև անգամ պատմում են, որ 20 ռուբլով գնացողներ են եղել։ Երևանի համար չը լված և չը տեսնված գներ են սրանք։

Գ. Աղազադեան

—

Բաթում, 6 նոյեմբերի

Բաթումը շատ զգացվեց Հայրիկի մահվանից. մահվան լուրը անկարագրելի արգասաւորեցաւ հայութեան մէջ։

Բոլորը սգում էին անմոռանալի Հայրիկի անակնկալ մահը, սկսած փոքրից մինչև ծերունիները։

Պատմեցի Հայրիկի մահը մի քանի թիւրքահայերի. իսկոյն վրա թափվեցին. «Մեր Հայրիկը, խա»։ Նրանք լուրի ազդեցութեան տակ աչքերով ուզում էին ինձ կլանել, որ այդ տեսակ լուրեմ հաղորդում իրանց։ Շատ տխրեցին...

Մեծ էր կորուստը, բայց բոլորը խոնարհվեցին նրա առաջ։

Այսօր՝ թաղման օրը անմոռանալի ցաւով եկել-լցվել էին եկեղեցին նորոգելու իրանց յիշողութիւնները դէպի Հայրիկը. եկել էին ի միջի այլոց և օտար ազգերի ներկայացուցիչները։ Խանութները գոց էին առաւօտվանից։

Պատարագի վերջում Մ. քահ. Մելիքը հակիրճ խօսքերով դրուատեց Հայրիկին, բացատրելով նրա մեծութիւնը։

Վ. Մարտիրոսեան

—

Ղզըլ-Արվատ, 30 հոկտեմբերի

Այսօր հեռագիրը գուժեց ամենայն հայոց վեհափառ Հայրիկի վախճանվելու բօթը. բոպէապէս փակվեցին տեղիս հայ համայնքի խանութները, և ժողովուրդը խորին վշտով դիմեց դէպի եկեղեցին (թէպէտ չը կար քահանայ)։ Նոյնը արեց և մեր դրացի թուրք. հասարակութիւնը, գլուխ ունենալով իրան մօլլային։ Թուրքերն եկան եկեղեցի, որտեղ մօլլան սկսեց մի քանի խօսքով մխիթարել մեզ՝ հայերիս և ի միջի այլոց ասաց. «Մենք թուրքերս միանում ենք ձեր խորին վշտին, որովհետև Հայրիկը եղել է ընդհանուրիս հայրն». իրանց ծէսով մաղթանք կատարեց, որից յետոյ վշտացած սրտով ցրվեցին, փակ պահելով ամբողջ օրը խանութները, խօսք տալով նոյնը կրկնել և թաղման օրը, այն է՝ նոյեմբերի 6-ին։ Սրանով մենք Ղզըլ-Արվատի հասարակութիւնս յայտնում ենք մեր խորին շնորհակալութիւնը տեղիս թուրք հայանքին։

Ս. Մելիք-Ալլահվերդեան

—

Նոր-Բայազէտ, 3 նոյեմբերի

Կաթողիկոսի մահվան լուրը հասնելուն պէս ս. Աստուածածին եկեղեցում հոգեհանգիստ կատարվեց խուռն բազմութեան ներկայութեամբ, որտեղ երկու պատգամաւոր ընտրվեց Հայրիկի թաղման ներկայ լինելու։ Պատգամաւորներին պատուիրվեց յայտնել, որ աչքի առաջ ունենալով Նորադուզում տիրող սովը, պակի փոխարէն մի որոշ գումար է յատկացվում նորադուզցիների օգտին։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՕԳՆԵՑԷՔ ՆՈՐԱԴՈՒԶՑԻՆԵՐԻՆ

—

Նոր-Բայազէտ, 3 նոյեմբերի

Ցայտնի է ընթերցող հասարակութեան, որ գաւառիս Նորադուզ և Ղշլաղ գիւղերում տիրում է դաժան սով։ Օրը մի քանի մահվան դէպքեր են լինում։ Հոկտեմբերի 30-ին տասն և մէկ դագաղ է դրված եղել եկեղեցում։ Սոսկալի տեսարան են ներկայացնում քաղաքիս փողոցները. տասնեակ սովատանջ ընտանիքներ, կանայք, երեխաներ, արտասուալից աչքերով դիմում են գործակալ Խորէն վարդապետի ընակարանը օգնութիւն աղերսելու։

Երէկ ամբողջ Նորադուզը քաղաք էր թափվել ալիւր տանելու։ Դրսից սպասվելիք օգնութեան յուսով՝ տեղիս աղքատախնամ ընկերութեան նախագահ Խորէն հայր-սուրբը, ոստիկանութեան հետ միասին, մօտ հարիւր պուդ ալիւր բաժանեց ամենանաճար ընտանիքներին։

Երէկ մի միխիթարական հեռագիր ստացվեց Բագուից, որտեղ ասված է թէ՝ ինժեներ Վաչիան, հայր Խորէնի դիմումի համաձայն, արդէն ուղևորել է 900 պուդ ալիւր։

Պ. գաւառապետը կառավարութիւնից 3000 ր. է սպասում իբրև անվերադարձ օժանդակութիւն։

Ցոյս ունենք, որ գաւառապետի և հայր Խորէնի եռանդուն գործունէութեամբ այդ սոսկալի արհաւիրքին վերջ կը տրվի։

Հրաւիրում ենք բարեգործների և Թիֆլիսի Նպաստամատոյց Ցանձնաժողովի լուրջ ուշադրութիւնը։ Մարդիկ սովից մեռնում են. լսում էք, պարոններ, մեռնում են, այլևս անտարբեր մնալը անկարելի է։

Տեղիս սիրողները շուտով երկու ներկայացում կը տան սովեալների օգտին։

Ղ. Ազարեան

ԿՈՎԿԱՍԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐԻՑ

—

Կիրակի օրը, նոյեմբերի 4-ին, տեղական բուսաբանական այգու կառավարիչ և բուսաբանութեան մագիստրոս պ. Ֆօմինը բացեց կարգալ բուսաբանութեան դասընթացքը։

Գեղեցիկ և վարպետօրէն կազմած ներածութեան մէջ պ. Ֆօմինը նկարագրեց բոյսերի աճման, զարգանալու և կեանքի բոլոր գործօնները, և մասնաւորապէս քննեց մեր երկրի վերաբերեալ պայմանները։ Կովկասը շնորհիւ իր աշխարհագրական դիրքի և բուսաբանական տեսակէտից ենթակայ է հիւսիսի (Եւրոպական Ռուսաստան և Միջին Ասիայի տափաստանի) և Փոքր Ասիայի ազդեցութեան, թէև պարունակում է իր մէջ և իսթմնական (իրան յատուկ) բուսաբանական տեսակներ։

Այդ բուսաբանութեան ուսումնասիրութիւնը սկսվել է ուղիղ 200 տարի սրանից առաջ։ Ֆրանսիացի գիտնական ճանապարհորդ Տուրնեֆօրն էր, որ Փոքր Ասիայից անցնելով Անդրկովկասը՝ առաջինը գիտնականօրէն նկարագրեց նրա բոյսերը։ Նրան յաջորդեցին մի շարք գիտնականներ, որոնց ուղարկում էին կամ ուսումնական հաստատութիւններ՝ համալսարաններ, գիտութիւնների ճեմարանը, աշխարհագրական ընկերութիւնը, կամ գիտնականները ճանապարհորդում էին մեր երկրում իրանց կամքով. քիչ չէին և մեր երկրում վերաբնակված բուսաբան-գիտնականներ (օր. Բաղդէն), կամ համեստ ծառայողներ-անտառապետներ, դեղագործներ, որոնք առաջ էին տանում ուսումնասիրութեան գործը։ Նկատենք փակագծում, որ թեած ուսումնասիրողների երկար շարքում չը կար և մէկ հայ անուն...

Այդ ուսումնասիրութեան հետևանքն էր Կովկասում մօտ 4500 բուսական տեսակների որոշումը. սակայն այս թիւը պիտի աճէ, քանի որ շատ վայրեր լրիվին ուսումնասիրված չեն, և մասնաւորապէս Կարսի շրջանը պիտի տայ շատ հետաքրքիր երևոյթներ։ Իբրև հետևանք բոյսերի տեսակների նկարագրութեան՝ այժմս գիտութիւնը—յանձին պ. Մեդվեդևի, որ այս օրերս է հէնց հրատարակել իր երկարամեայ ուսումնասիրութիւնների արդիւնքը—մեր երկրի բուսաբանութիւնը բաժանում է 14 ուրոյն գօտիների, իրանց յատուկ տեսակներով... Դրանց հետ ծանօթանալու համար պիտի դիմել բուսաբանութիւն ասած գիտութեանը՝ իր բոլոր ճիւղաւորութիւններով։

Լսելով այս գեղեցիկ ներածումը, չէր կարելի չը յիշել այն սերտ կապը, որ միացնում է զուտ, անխառն գիտութիւնը գործնական կեանքը—չէ՞ որ գիտութիւնն էլ կեանքին է ծառայում,—և չը ցաւել՝ մեր երկրի բազմակողմանի զարգացման տեսակէտից, որ դասախօսութիւնը գրաւել էր համեստ թիվ լսողների...

Բուսաբանութիւնը կուլտուրական երկիրներում սիրված է նամանաւանդ գեղեցիկ սեռից. մեր հայուհիների ուշադրութիւնն ենք հրաւիրում այս դասընթացքի վրա. դասախօսի գիտնական պատրաստութիւնը առհաւատչեայ է առարկայի գիտական աւանդութեանը։

Պետրոս Զաքարեանց

ՄԱՐԳԱՐԻՏՆԵՐ

—

Բողոքը թիված է արդէն։

Տիրացուական բողոքը տեղ է գտել «Նոր-Ալիք» թերթի վերջին երեսում՝ «Նամակ խմբագրութեան» բաժնում։

Դեմագոգիական արշաւանքը իր բուտաֆորական սիգապանծ փայլի մէջ է։

—Պէտք է ի նշան ոգի «Մշակը» լոյս չը տեսնէր Հայրիկի թաղման հետևեալ օրը։

Ահա գլխաւոր խմատը բողոքի։

Մենք «Մշակի» № 151-ում բացատրեցինք, որ սուգ պահելու այդպիսի ձև ոչ մի տեղ չէ գործադրվում։

Ոչ Անգլիան, ոչ Ֆրանսիան, ոչ Ամերիկան, ոչ Շվէյ[illegible]ան, ոչ Գերմանիան և ոչ մի ուրիշ [illegible] ժամուլ այդ տեսակ սգապահութ[illegible]։

Ընդհակառակը՝ սա[illegible] աշխատում են աւելի մեծ չափով օգտվել մամուլից հանգուցեալի յիշատակի յաւերժացման համար և տալիս են կրկնակի ճոխացրած հրատարակութիւններ։

Լրագիրը լոյս ընծայելով ոչ մի սուգ չէ խախտվում։

Ոչ, ոչ և ոչ։

Այդ հայեացքը պատկանում է բոլոր լուսաւոր աշխարհին։

Իսկ «Նոր-Ալիքի» մէջ հիւրասիրված տնասուն անմեղ բողոքողները ստորագրում են մի տգեղ, տիրացուական յօբինուածք, չը դիտենալով որ գործիք են մի դեմագոգիական խաղի համար։

Այդ յօբինուածքը տեսէք [illegible] մարգարիտներ է շարում։

Նա («Մշակը») ըստ երևոյթին աւելի

բարձր է համարել մի քանի ռուբլիների օգուտը, քան թէ համաժողովրդական վիշտը։

Թող յայտնի լինի անմեղ բողոքողներին, որ «Մշակի» համարի հրատարակվելը ամենևին աւելորդ ռուբլիներ չէ կարող բերել խմբագրութեան, այլ ընդհակառակը վնաս։ Եւ եթէ մենք ցանկանայինք օգտվել դէպքից և լոյս չընծայէինք «Մշակի» համարը, մենք կունենայինք առնուազն մի քառասուն ռուբլի օգուտ։

Ուրեմն բոլորովին հակառակը։

Լսում ենք, բոլորովին հակառակը։

Մենք միայն վնաս ունէինք։

Այդ ժէկ։ Միւս կողմից մենք նախազգում էինք, որ գտնվելու են չարամիտներ, որոնք սխալ կերպով են հասկացնելու իրերի դրութիւնը ազգ անմեղ ամբոխին և նոյն իսկ աշխատելու են աննպաստ տրամադրութիւն ստեղծել մեր վերաբերութեամբ։ Այդ երկու։ Գիտէինք և այն, որ Խրիմեանի անունը շահագործվում է շատ ճարպիկ կերպով զանազան նպատակներով և ի միջի այլոց մեզ վնասելու նպատակով։ Եւ ուրեմն մենք օգուտ ունէինք, եթէ չը հրատարակէինք «Մշակի» համարը։ Այդ երկրորդ։

Այո, մենք օգուտներ սպասել չէինք կարող, այլ միայն վնասներ։

Եւ այնուամենայնիւ մենք արինք այն, ինչ որ թելադրում էր մեզ խելացի և ազնիւ մտածողութիւնը։

Որքան լրագրի քիչ համարներ տանք բաժանորդներին, այնքան աւելի քիչ ծախք կունենանք տպարանի, թղթի, հօնօրարի վրա և ուրեմն աւելորդ համարներ տպելը ամենևին շահաւէտ մի բան չէ։

Այդ բանը շատ լաւ գիտեն բոլոր յօրինողները։

Ծանօթանանք միւս մարգարտի հետ, որ գտնվում է տիրացուական բողոքի մէջ։

Դա այնպիսի մի պախարակելի քայլ է, որ նոյնիսկ կղերական բուրժուական մամուլից սպասելի չէր։

Այո, ինչ է դուրս գալիս այդ բանից։ Այն, որ «Մշակը» ոչ մի կերպ չէ յարմարվում նոր-ալիքականների հնարած յորջորջումներին, ամեն մի դէպքում հիասթափութիւն է նրանց պատճառում իր անկեղծական ու անբուրժուական գործերով, որ զարմանալի է նոր-ալիքականների համար, նա մշտական օպպոզիցիայի կամ դիմադրողի դիրքի մէջ է լինում։

Ինչ վերաբերում է կալուածական խնդրի և գօլիցինեան ընէժիի մասին արած լեզուագարութեան, այդ առիթով մենք մի խոշոր և խրատական դաս տուել ենք նախկին «Ալիքին»։ Ուստի նոր-ալիքականները թող թերթին մեր պատասխանը, որ տուել ենք առաջին «Ալիքին»։ Դա պատճառաբանված պատասխան էր։

Եւ միևնոյն ժամանակ ինչպիսի կուրիոզ է դուրս եկել։

Իբր թէ սոցիալիստ, իբր թէ ծայրայեղ հերքող և իբր թէ հակակղերական «Նոր-Ալիքը» յանկարծ մի անօրինակ սպասեցուցիչ է կատարել կաթողիկոսի համար, որը չեն կարողացել հնարել նոյնիսկ անդրլեռնական կաթոլիկները Հռոմի հովանավորի համար, և միևնոյն ժամանակ ազատ չէ եղել բուրժուական օգուտներից։

Դա տրամաբանական մի նոր եզրակացութիւն է՝ «Նոր-Ալիքի» համար ուսանելի։

Մարգարիտ է և այն, որ անմեղ, բայց

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՍԼԱՅԻԿ ՆՕԹԵՐ

Լոնդոն, 4 նոյեմբեր

Սարա-Բերնար, տիեզերահամբաւ ողբերգուհին, սովորութիւն ունի ամեն տարի մէկ կամ երկու շաբթուան համար Լոնդոն գալ ու բեմերու

Ցեղասպանության 25-ամյակի առթիվ Հայաստանի Գրողների միությունը հրավիրում է հանրապետության գրողներին մասնակցել «Ցեղասպանություն» թեմայով գրական մրցույթին։ Մրցույթի նյութերը ներկայացնել մինչև 1965 թվականի հունվարի 1-ը։

Ամենաշնորհալի գրողներին հանձնվելու է Ս. Ալանյանի անվան մրցանակ։

Մրցանակի տրամադրությունը՝ 1000 ռուբլի։

Մրցանակի հանձնաժողովի կազմը հաստատվել է Գրողների միության գրասենյակի նիստում։

Մրցանակի հանձնաժողովի նախագահ՝ Գ. Սեբաստացի։

Մրցանակի հանձնաժողովի անդամներ՝ Ս. Ալանյան, Ս. Ավետիսյան, Ս. Գրիգորյան, Ս. Ղարիբյան, Ս. Ֆոլադյան։

Մրցանակի հանձնաժողովի քարտուղար՝ Ս. Ալանյան։

Մրցանակի հանձնաժողովի նիստերը հրավիրվում է ամսի 1-ին։

Մրցանակի հանձնաժողովի նիստերը գումարվում է Գրողների միության գրասենյակում։

Մրցանակի հանձնաժողովի նիստերի մասին հայտարարվում է գրասենյակի տեղեկատվության միջոցով։

Մրցանակի հանձնաժողովի նիստերի մասին հայտարարությունները տեղադրվում են գրասենյակի տեղեկատվության տախտակներին

հայածանքն ուղղված է եղել հէնց այդ էջի դէմ։ Մեր աչքի առաջ նա անխղճաբար կալանաւորեց մի խումբ հայրենասիրուկ մշեցիներ։

ե) Մեր հալից ընկած գիւղացիութիւնն այս ընտրութեան ժամանակ երբէք «բուռն ցանկութիւն» չունէր նորից ընտրելու իրան շահագործողներից մէկին, եթէ նրա «խնամի-ազգականները» բարոյապէս և ֆիզիքապէս չը ճնշէին առանց այն էլ ճնշված շրջակայ գիւղացիներիս։

զ) Այո, իշխանութիւնը չը զրկեց Նալբանդեանին իր պաշտօնից. նա ինքը «հրաժարվեց», նախապէս զգալով որ մեր՝ գիւղացիներիս համբերութեան բաժակն արդէն լցվել է։

է) Այս բոլորից յետոյ՝ ընտրութիւնը կանոնաւոր չէ եղել, և հէնց այդ պատճառով այս քանի օրս հինգ գիւղի (Դշլաղ, Բզովդար, Սարմուսալու, Վարդանլու և Եաղուբլու) գիւղացիներս նահանգապետին բողոք ենք տուել մօտ 500 ստորագրութիւնով և խնդրել ենք, որ այդ ընտրութիւնը անվաւեր համարէ։

175 ստորագրութիւն

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՀԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
ԻՍԱՀԱԿ ՄԷԼԻՔ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ԲԺՇԿԱՊԵՏ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ
Հիմնված 1880 թ.
(Կուկիա, Վօրոնցովի արձանի հանդէպ)
Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից
ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ
Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբուժութեան և վեներական (սիֆիլիս) հ.։
Կ. Մ. ՉԻԿՕՎԱՆԻ—9½—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային։
ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ Ե. Կ. ԽՕԴՆԵՎԱ—9½—2 ժ. առամի հիւ.
Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆՑ—10—11 ժ. մանկաբարձութեան, կանանց և երեխայոց հ.։
Մ. Գ. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներակ., վիրաբուժութեան և միզասեռ.
Ա. Մ. ՓՈՂԻՆՕՎ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց ծաղկահատ.։
Կ. Ի. ԳԶԵԼԻԵՎ—12—1 ժ. ականջի, քթի և կոկորդի։
Ա. Գ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հ.։
ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ Ա. Ի. ՇՁԵՐԲԻՆԱ—1½—2 ժ. մանկաբարձութեան։
Գ. Ց. ԳՈՒՐԳԵՆՕՎ—11—12 ժ. կանանց և մանկաբարձութեան։
ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ
Ա. Ց. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ—6—7 ժ. վիրաբուժ., վեներական, միզասեռ և մորթու հ.
Վճարը 50 կ.։ Չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։
Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝
Բժշկապետ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ

ԱՆԴՐԿՈՎԿ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԻ
ԶՄԵՌԱՅԻՆ ԵՐԹԵԻԿՈՒԹԻՒՆ
(Նշանակված են Թիֆլիսի ժամերով)
ԹԻՖԼԻՍԻՑ
ԲԱԳՈՒ (Գանձակ, Եւլախ)
Ապրագ—գիշ. 12 ժ. 28 ր., Գանձակ—գիշ. 5 ժ. 42 ր., Եւլախ—առաւ. 7 ժ. 19 ր., Բագու—ցեր. 2 ժ. 43 ր.։ Պօստ.—երեկ. 9 ժ. 41 ր., Գանձակ—գիշ. 4 ժ. 13 ր., Եւլախ—առ. 6 ժ. 27 ր., Բագու—ցեր. 5 ժ. 39 ր.։ Մարդատար—ցեր. 7 ժ 53. ր., Գանձակ—ցեր. 2 ժ. 10 ր., Եւլախ—ցեր. 4 ժ. 21 ր., Բագու—գիշ. 1 ժ. 50 ր.։
ԲԱԹՈՒՄ (Գօրի, Միխայլօվօ, Ռիօն)
Մարդատար (№ 7).—առ. 10 ժ. 58 ր., Գօրի—ցեր. 1 ժ. 30 ր., Միխայլօվօ—ցեր. 2 ժ. 58 ր., Ռիօն—երեկ. 7 ժ. 21 ր., Բաթում—գիշ. 12 ժ. 10 ր.։ Պօստ.—առ. 9 ժ. 15 ր., Գօրի—ցեր. 11 ժ. 49 ր., Միխայլօվօ—ցեր. 1 ժ. 19 ր., Ռիօն—երեկ. 5 ժ. 47 ր., Բաթում—գիշ. 10 ժ. 45 ր.։ Մարդատար (№ 5)—գիշ. 11 ժ. 22 ր., Գօրի—գիշ. 1 ժ. 57 ր., Միխայլօվօ—գիշ. 3 ժ. 20 ր., Ռիօն—առ. 7 ժ. 41 ր., Բաթում—ցեր. 12 ժ. 27 ր.։
ԵՐԵՒԱՆ (Ալէքսանդրօպօլ)
Ապր.-մարդ.—ցեր. 3 ժ. 16 ր., Ալէքսանդրօպօլ—գիշ. 2 ժ. 30 ր., Երևան-Ուլուխ. առ. 8 ժ. 22 ր.։ Պօստ.—գիշ. 1 ժ. 8 ր., Ալէքսանդրօպօլ—ցեր. 11 ժ. 53 ր., Երևան—Ուլուխ.—ցեր. 5 ժ. 35 ր., Նախիջևան—գիշ. 12 ժ. 32 ր., Զուլֆա—գիշ. 2 ժ. 35 ր.։
ԲԱԳՈՒԻՑ (Պետերբուրգի ժամանակով)
Մարդատար—առ. 4 ժ. ապրագ.—ցեր. 4 ժ. 4 ր.։ Պօստ.—ցեր. 11 ժ. 23 ր.։
ԲԱԹՈՒՄԻՑ—Մարդ.—առ. 10 ժ. 38 ր.։ Պօստ.—առ. 6 ժ. 49 ր.։ Մարդատ.—ցեր. 5 ժ. 46 ր.։
ԵՐԵՒԱՆ-ՈՒԼՈՒԽԱՆԼՈՒԻՑ — Պօստ.—առ. 1 ժ. 58 ր.։ Ապրանք.-մարդատար—գիշ. 1 ժ. 50 ր.։
ԶՈՒԼՖԱՅԻՑ—Պօստ. գիշ. 4 ժամին։ Մարդ.-ապրանք.—ցեր. 3 ժ. 21 ր.։
ՆԱԽԻՋԵՒԱՆԻՑ — Պօստ.—7 ժամին։ Մրդ.-ապրանք.—6 ժ. 58 ր.։

Լոյս տեսաւ
Ա. ՉԱՆԵԱՆԻ
ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ
ԴԻՆԸ 30 Կ.
Գրավաճառների մօտ։ 4—10

ԾԱՌԱՅՈՒՄԵՆ
պտղատու ծառեր եւ տունկեր
Կ. ԱՖՐԻԿԵԱՆԻ ԱՑԳՈՒՆ
Դիմել՝ քաղաք Գօրի, Կ. Աֆրիկեանցին. և Թիֆլիսում՝ շերամապահական կայարան պ. Գրիգորիանցին։ Ցուցակներն ուղարկվում են անվճար։ (ու. Ե.) 1—4

Շաբաթ, նոյեմբերի 10-ին, երեկ. ժամը 8-ին, Պուշկինեան գրադարանի շէնքում, բժշկական ընկերութեան դահլիճում

կայանալու է

ԿՈՎԿԱՍԻ ՀԱՅՈՑ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Հիմնադիրների ժողովի շարունակութիւնը։ Քննվելու է ընկերութեան կանոնագրութեան նախագիծը։ Հրաւիրվում են հայ խմբագրութեանց ներկայացուցիչները, հեղինակները, հրատարակիչներն ու հակակրող անձինք։

„Գուտտենբերգ“
գրավաճառանոցում վաճառվում են
ԱՏՐՊԵՏԻ
աշխատութիւններից
Պատկերներ.—Տասը Պատ. Թիւրքահայերի կեանքից . . . 1 ր. — կ.
Վիւալայի գաղտնիքը.—Օսման. սահմանադ. երիտաս. կեանքից . 1 » — »
Ալմաս.—Ա. հատոր Թիւրքահայերի կեանքից . . . 1 » — »
Ջաւահիր.—77—78 թ. Ռուս-Թիւրք. կռուից արկածներ . . 1 » — »
Վիպակներ.—Երկու վէպ. (Հաբազատ և Անկուն) Թիւրքահայերի կեանքից . . . 1 » — »
Բժժածներ.—Երեք պատկեր. տաճկահայ յեղափ. կեանքից . 1 » — »
Կարելի՞ է սիրել—պատմ. վէպ 1 » — »
Ընտիր Թղթի վրա սոխ ուք հատոր իւրաքանչիւր հատ. 2 ր.
Դիմակներ.—Երգիծական չորս արկած. . . . . — 50 կ.
Խեւ-կարապետ.—Թիւրք. կեանքից 1 » — »
Քօռ-Եղիկ » » — » 30 »
Շխնոց » » . — » 30 »
Ժառանգներ » » . — » 30 »
Բեռսաւ-Առաքելը » » . — » 25 »
Թուլումբաջիներ » » . — » 20 »
Շուտան.—Երեք արար. թուրք. կեանքից . . . 1 » — »
Սարրաֆ.—Հինգ » » » 30 » — »
Խիլաֆաթ.—Պատմ. տեսութիւն . . . 30 » — »
Իմամաթ.—պատ. տես. շիիզմի մասին . . . 1 » — »
Հողատիրութիւնը Կովկասում » 10 »
Դիմել՝ Թիֆլիս, «Գուտտենբերգ» գրավաճառ. Գ. Գալստեանին։
1—5

Մանուկներին արժան եւ ապահով ուսում տալու համար
ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ
պարտք է համարում յայտարարել ընդհանուրի գիտութեանը, որ խնամակալութիւնը սկսել է իր գործունէութիւնը. այն անձերին, որոնք ցանկանում են ստանալ որևէ տեղեկութիւն խնամակալութեան մասին, խնդրվում է դիմել նրա ժամանակաւոր գրասենեակը, որը գտնվում է Վէլիամինսկայա փող. № 24, հանրակ օրերը ժամը 4-ից մինչև 7 երեկ., իսկ տօն օրերին առաւօտեան ժամը 10-ից մինչև 2-ը։
Խնամակալութեան կանոնագրութիւնը կարելի է ստանալ խնամակալութեան գրասենեակում և Թիֆլիսի գրախանութներում։
Ուրիշ տեղերից կանոնագրութիւնը ցանկացողները պէտք է ուղարկեն 12 կոպ. պօստի մարկա։ Հասցէն՝ Тифлисъ, Кавказское Попечит. о дешев. и обезпечен. образованіи дѣтей, Вельяминовская, д. № 24.
(ու. Ե.) 3—3

1500 ՐՈՒԲԼԻ ԳՐԱՒԱԿԱՆՈՎ
ՈՐՈՆՈՒՄ ԵՄ
կասսիրի, գործակատարի կամ արտելշչիկի ՊԱՇՏՕՆ, գործարաններում, գաստրոնոմիչեսկի, բակալէյնի և ծխախոտի խանութներում։ ՑԱՆԿԱԼԻ ԷՐ գումարով վաճառողների մօտ։ Հարկաւոր դէպքում կարող եմ ներկայացնել թէ լաւ ըէկոմենդացիա և թէ աւելի գրաւական։ Հասցէս խմբագիր «Մշակի» խմբագրատանը։
4—8

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ
Կարապետ ԱՓԻՆԵԱՆԻ
ԾՈՑԻ և ՊԱՏԻ
1908 թ.
„ՇԻՐԱԿ“
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՕՐԱՑՈՑՑՆԵՐԸ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ
(Տասներորդ տարի)

ԾՈՑԻ ՕՐԱՑՈՑՑԸ զարդարված է Խրիմեանի, Նազարեանի, Չերազի և Մառի գունատիպ պատկերներով, պարունակում է ընդարձակ վիճակագրութիւն երկրագնդի, գրագիտութիւն, պարբերական թերթերը զանազան երկիրներում։ Պետութիւնների ծախսերը և զինուորական ծովային ու ցամաքային ոյժերը։ Ռուսաստանի ազգութիւնները, դպրոցները, վանքերը, վանականների ռոճիկները։ Մուրհակների օրէնքներ և օրինակներ, չափ, կշիռ, դրամներ։ Դրոշմատուրք, բնակարանի հարկ, վարձատրութիւն նօտարների, դատական պրիստաւների, երդ.-հաւատարմատարների։ Պօստ և հեռագիր. խնայողական գանձարաններ։ Զինուորագրական օրէնքներ, նորակոչ զինուորների չափը։ Անցագիր և բողոքները տեսանները։ Հարուստ բժշկարան, առողջապահական խորհուրդներ։ Ինչից ստեղծվեց աշխարհը, ե՞րբ կը վերջանայ աշխարհը։ Հայկական հարցը 1878 թ. Բերլինի վեհաժողովը, Սանստեֆանօի 16-րդ և Բերլինի 61-րդ յօդուածները. ի՞նչ շահեցինք Եւրոպայից։ Անիի գաղթականութիւնը դէպի Լեհաստան, Նիկոլ Թորոսովիչ, 300,000 հայերի վիճակը և վախճանը Լեհաստանում. Անիի նոր պեղումները—պրոֆ. Մառ։ Ճորտերի ազատութիւնը Ռուսաստանում, գիւղացիական շարժումներ։ Զօրքը Անգլիայում։ Կենսագրութիւններ՝ Խրիմեան Հայրիկ, Մինաս Չերազ, Ս. Նազարեան—«Հիւսիսափայլի 50-ամեակը։ Ճանապարհորդական—երկաթուղի, շոգենաւ, կառքեր։ Երգարան—Քուչակի և Հաֆըզի սիրոյ երգերից։ Հանելուկներ, բիպլուներ և զուարճալի վիճակարան։

ՊԱՏԻ ՕՐԱՑՈՑՑԸ պարունակում է ընտիր մտքեր, աֆօրիզմներ, հարուստ ժամանակագրութիւն և բանաստեղծական փոքրիկ հատուածներ. եկեղ. և ազգային տօների պատմական բացատրութիւններ, զանազան հեթանոսական սովորութիւններ, գիտական նորութիւններ, բնութեան երևոյթների բացատրութիւններ, առողջապահական, բժշկական խրատներ, արհեստների վերաբերեալ օգտակար գիտելիքներ, հրդեհների, հապէշների և քրդերի կեանքից զուարճալի պատմութիւններ, պատմական նշանաւոր դէպքեր հայկական, ռուսական և եւրոպական կեանքից, հետաքրքիր թէր և տեղեկութիւններ, ի՞նչպէս են ծախսվում հասարակական գումարները, զինուորական ոյժ և պատերազմական ծախքեր։ Հողը Ռուսաստանում, ո՞ւմ ձեռքն են հողերը։ Ազգային քնարը—նորագոյն բանաստեղծութիւններ, աշուղական խաղեր—սիրոյ երգեր Քուչակի և Հաֆըզի, հետաքրքիր տեղեկութիւններ բուսական և կենդանական աշխարհից, թռչունների և կենդանիների հետաքրքիր կողմերը, կենսագրութիւններ, զուարճալի դէպքեր մեր ծմարդկանց կեանքից։ Ժողովրդական առածներ, երգեր, լեզէներ, զուարճալի ՆՈՐ ԱՌԱԿՆԵՐ, տնային տնտեսութեան վերաբերեալ կարևոր խրատներ, խոհարարական խորհուրդներ, հանելուկներ, շուտասելուկներ, վիճակներ և այլ զուարճալի տեղեկութիւններ։

Տախտակը բազմաթիւ գոյներով, լիտոգրաֆիայում պատրաստված մի շքեղ նկար է՝ «Մանուկ Հայաստան», հայրենի աւերակների մէջ նստած մայրը ցոյց է տալիս մանուկին դէպի Մասիսը, ապագայ ճառագայթող արշալոյսը, միւս կողմից Շիրակի աշխատաւոր հայ կնոջ ոգին՝ տարվայ բերքը—հասկեր է ձօնում։

Գները՝ պատինը— 40 կոպ., ծոցինը—15 կոպ., գումարով գնողներին զեղչ։

Դիմել՝ Александрополь, типографія „Ширакъ“, Карапету Апинянцъ. Արտասահմանից—Alexandropol, Karapet Apinian (Caucase)

Ալէքսանդրօպօլում չը դիմել ուրիշ ոչ մի հասցէով։ (ու. Ե.) 1—8

ՆՈՐ-ԱՇԽԱՐՀ
Գրական, քաղաքական և հասարակական պատկերազարդ
ԹԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
առաջին 1907 թ. տարի
Առաջին համարը լոյս կը տեսնի կիրակի, 11-ին նոյեմբերի։
Առանձին համարը Թիֆլիսում և թէ գաւառներում—10 կոպ.
Տարեկան բաժանորդագինը ամեն տեղ 4 ՐՈՒԲԼԻ
Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր, բացի կիրակի և տօն օրերից, առաւօտեան ժամը 11-ից մինչև 2-ը։ Խմբագրութեան ժամանակաւոր հասցէն՝ Тифлисъ, Редакція журнала «Норъ-Ашхаръ», Водоподъемная ул. № 8 (Чугуретъ)
Խմբագիր-Հրատարակիչ՝ Գրիգոր Ճէպէյեան
(ու. շ. կ. Ե.) 1—4

ЭЛЕКТРО-ПЕЧАТНЯ
„ЭКОНОМІЯ“
Ав. Мугдусіакопова съ С-ми.
въ Тифлисѣ, Большая Ванкская ул., д. Семинаріи № 3—5.
Исполняетъ срочно, аккуратно и чисто, по возможно дешево слѣдующія работы: всевозможныя типографскія, съ самыхъ крупныхъ и до самыхъ мелкихъ заказовъ, печатаніе большихъ журналовъ книгъ, газетъ, брошюръ, афишъ, объявленій, визитныхъ карточекъ и т. п.
Бумага всѣмъ заказчикамъ уступается по фабричнымъ цѣнамъ.
Принимаются также заказы на ПЕРЕПЛЕТНЫЯ и ЛИНОВАЛЬНЫЯ РАБОТЫ.
Для всѣхъ учебныхъ завѣдѣній дѣлается противъ другихъ заказчиковъ 20% СКИДКИ.
Заказы принимаются тамъ же, въ конторѣ типографіи, съ 8 час. утра до 8 час. вечера.
Иногородныхъ заказчиковъ прошу адресовать заказы: Тифлисъ, Бальшая Ванкская ул., д. семинаріи, № 3—5. Въ типографію „ЭКОНОМІЯ“ Ав. Мугдусіакопова съ С-ми.

ԲԺԻՇԿ
Ա. Մխիթարեանց
Ընդունում է հիւանդներին. մասնագիտութիւն՝ սիֆիլիս, միզային, վեներական և մորթու հիւանդութիւններ. առաւօտեան 12—2 ժ., երեկ. 5—7 ժ., Սօլոլակ, Բեհբութեան փողոց № 33։
(ա. օ.) 42—160

ԲԺԻՇԿ
Գ. ՄԱՂԱՔԵԱՆ
Նեբիին եւ երեխայոց, առանձնապէս ստամոքսի եւ աղիքների հիւանդութիւններ։
Ընդունելութիւն ամեն օր | 12—1 ժ. առաւօտեան, 5—7 ժ. երեկոյեան
Միքայէլեան փողոց տ. Ճավճավաձէի № 36.
(ա.օ.) 31—100

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Գ. Ա. ՀԱԽՎԵՐԴԵԱՆ
Մասնագէտ միզային, վեներական և սիֆիլիսական հիւանդութիւնների. ընդունում է հիւանդներին ամենայն օր, առաւօտեան 12—1 ժամը, իսկ երեկ. 6-ից մինչև 8-ը։ Կուկիա, Սեմենովսկի փողոց, № 16։
(ու. կ. Ե.) 26—30

ԲԺԻՇԿՆԵՐ
Ն. Մ. ՊՐՕԶՕՐՕՎՍԿՈՒ
և Դ. Ն. ԱԹԱԲԷԳԵԱՆԻ
ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
ծննդաբերական բաժանմունքով.
Մշտական մահճակալներ
հիւանդների և ծննդկանների համար։
Հանգստի և ընդհանուր պալատներ։ Հիւանդանոցը ունի նոր ապպարատներ էլեքտրականութեամբ և լոյսով բժշկելու համար։ Անվճար օգնութիւններ։ Բաց է հիւանդներին և ծննդկաններին ընդունելու համար ամենայն օր, տարվա մեջ։ Ըստ ցանկութեան համախորհուրդներ պրոֆէսսորների հետ։ Պայմանները ուղարկվում են ձրի։ Մոսկվա, Մեսանիցկայա փող., տ. Մորաքանովսկու դպրոցի, բնակ. № 73, դուռ № 7, Բանկովսկի միջանցքի կողմից։ Հեռախօս № 214—54.
(չ. ու.) 7—10

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՆ
և վաճառվում են
„ԱՐԱՔՍ“
1908 թ.
ՊԱՏԻ ԵՒ ԾՈՑԻ ՕՐԱՑՈՑՑՆԵՐԸ
հետաքրքիր և հարուստ բովանդակութեամբ։
Գները՝ պատինը արժէ | 40 կ.
ծոցինը » | 20 կ.
Դիմել՝ Александрополь, типографія Саноянa. Թիֆլիսում պահեստը գտնվում է «Փարոս» գրախանութում՝ Նիկ. Մատինեանի, Эрив. площадь. Գումարով գնողներին ձեռնտու պայմաններ։
(Ե. հ. կ.) 25—2

ԵՂԲ. ԱՒՍԱՐԳԻՍՕՎՆԵՐԻ
ԱՑԳԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆԸ
ծախում է պտղատու ծառեր՝ արտասահմանեան, ռուսական և կովկասեան տեսակներից, շատ չափաւոր գներով։ Հասցէն՝ ст. Скра, Зак. ж. дор. Бр. Авсаркисовымъ.
(Ե.հ. շ. 12—15

ԾԱԽՎՈՒՄ ԵՆ
Սեւ ծովի ափին, ԱՆԱՊԱ քաղաքից 8 վերստ հեռաւորութեան վրա 3 հողաբաժին՝ 27-տասն դես. իւրաքանչիւրը։ Ափին կան նաւահանգիստ, նաւաշինարան և Կանկրինի նաւթարդիւնաբերական ընկ. նաւթի խողովակ։ Հողը հրաշալի է խաղողի, այգիների, բանջարանոցի և ցանելու համար։ Հրաշալի ամարանոց, կլիմայական կայարան, լողարաններ։ Հարցնել՝ Артиллерійская ул., № 15, Անատոլ Ֆրանցովիչ Զինատոմին։ (օ. մ.) 9—10